

Aleg. 381

Sprawozdanie

Komisji drogowej z czynności Departamentu IV. Wydziału krajowego w sprawach drogowych za czas od 1. listopada 1900 do 31. października 1901 i od 1. listopada 1901 do 31. października 1902.

Wysoki Sejmie!

Komisya drogowa przedkładając Wysokiemu Sejmowi wniosek przyjęcia do wiadomości sprawozdań Wydziału krajowego z czynności Departamentu IV. w sprawach drogowych za czas od 1. listopada 1900 do 31. października 1902, przedkłada zarazem wnioski i rezolucye do uchwały, z następującem uzasadnieniem.

W roku 1901 na wniosek Komisji drogowej Wysoki Sejm powziął następujące uchwały:

Sejm wzywa Wydział krajowy, aby dążył do uzyskania od c. k. Rządu:

- a) Uznania za państwowe tych dróg, które mają dla Państwa donośne znaczenie pod względem wojskowym i ekonomicznym;
- b) zapewnienia w drodze ustawodawczej stałej rocznej dotacyi ze skarbu Państwa na budowę dróg powiatowych i gminnych.

Uchwały powyższe ponawia Wysoki Sejm od lat kilku, a w wykonaniu tych uchwał, Wydział krajowy przedłożył c. k. Rządowi wyczerpujący memoriał z dnia 30. czerwca 1899 z żądaniem inkamerowania przeszło 3.000 *km* dróg krajowych powiatowych i gminnych, ważnych pod względem wojskowym i ekonomicznym i wyjednanie stałej rocznej dotacyi ze Skarbu państwa na budowę dróg powiatowych i gminnych. Memoriał powyższy przedłożył Wydział krajowy Kołu polskiemu w Wiedniu i p. Ministrowi dla Galicyi z prośbą o poparcie u c. k. Rządu centralnego. Z powodu braku odpowiedzi od c. k. Rządu ponowił Wydział krajowy żądania pismem z dnia 22. października 1900.

C. k. Rząd centralny nie uwzględnił żądań kraju, nie odpowiadając na memoriały, względnie oświadczając, że sprawę inkamerowania dróg, może tylko załatwić od wypadku do wypadku, po zbadaniu stanu rzeczy oo do każdej drogi z osobna, nie wydał jednak żadnego zarządzenia badań i nie wszedł w rokowania z Wydziałem krajowym, ani ich nie zapowiedział. Komisya drogowa zatem z ubolewaniem zaznaczyć musi to lekceważące postępowanie centralnego Rządu i podnieść, że kraj nasz prawie przez wiek cały po macoszemu traktowany i uważany tylko za rynek zbytu dla produktów prowincyi przemysłowych, kraj nasz stojący pod względem komunikacyi niżej od innych w Monarchii, mający zaledwie 0·43 *km* dróg państwowych na 1000 mieszkańców, wobec przeciętnej 0·66, zaś 3·68 *km* na 100 *km* powierzchni, wobec przeciętnej 5·27, kraj nasz mający stosunkowo najmniej dróg państwowych ze wszystkich krajów Przedlitawii z wyjątkiem Niższej Austrii, która w rachunek wchodzić nie może, na podstawie bowiem umowy z c. k. Rządem,

względnie ustawy z 12. stycznia 1880, zostało 291.4 km dróg państwowych uznanych za powiatowe, a Rząd obowiązany jest subwencyonować te drogi rocznym datkiem w wysokości 100.000 K. Kraj zatem energicznie i ciągle domagać się powinien rozszerzenia sieci dróg państwowych i z tego powodu Komisya drogowa ponawia pod a) dawniejszą rezolucyę.

Rezolucyi dotyczącej wyjednania stałej rocznej dotacyi ze Skarbu państwa na budowę i utrzymanie dróg powiatowych i gminnych, tej Komisya nie proponuje, sądząc, że droga obrona przez Sejmy Tyrolu i Przedarulanii, prędzej i skuteczniej do celu zamierzonego doprowadzi.

Sejmy Tyrolu i Przedarulanii, uchwaliły ustawy dotyczące budowy dróg konkurencyjnych w tych krajach, zawierające następujące najważniejsze postanowienia:

1. W latach 15, w oznaczonym w ustawie porządku ma być wybudowany szereg dróg;
2. Koszt ogólny budowy tych dróg;
3. Stosunek datków konkurencyjnych, a mianowicie: państwowych około 50%, krajowych około 34% i stron interesowanych 16%;
4. Postanowienia dotyczące konserwacyi dróg.

Ustawy powyższe otrzymały Najwyższą Sankcyę i weszły już w życie.

Komisya drogowa mniema zatem, że byłoby pożądanem wypracowanie i uchwalenie ustawy na wzór tyrolskiej i przedarulańskiej, po poprzednim wypracowaniu wstępного projektu budowy i rekonstrukcyi sieci dróg powiatowych i gminnych, a po przeprowadzonych rokowaniach z c. k. Rządem i stronami interesowanemi — i przedkłada Wysokiemu Sejmowi pod b) odnośną rezolucyę.

Podjęcie systematycznej akcyi, mającej na celu przemianę przepustów i mostów drewnianych na stałe, jest rzeczą wskazaną i pożądaną tam zwłaszcza, gdzie się to pod względem ekonomicznym za korzystne okaże. W tym celu założył Wydział krajowy 5 warsztatów dla wyrobów betonowych. Komisya drogowa jednak mniema, że ilość warsztatów krajowych jest za małą i powiększoną być powinna i stawia pod c) odpowiednią rezolucyę.

Również uważa Komisya za wskazane, zachęcanie Wydziałów powiatowych do zakładania takich warsztatów, które dopiero w 20 powiatach istnieją.

Zarazem z ubolewaniem Komisya ponieść musi, że duch fiskalizmu, panujący w naszej połowie monarchii, stara się położyć tamę rozszerzaniu się tych pożytecznych zakładów ze szkodą poprawy komunikacyi. Z jednej strony bowiem c. k. Administracya podatków we Lwowie dąży do opodatkowania wyrobów warsztatów betonowych, zaś n. p. c. k. Starostwo w Jarosławiu uznaje te warsztaty za zakłady przemysłowe, pomimo, że zadaniem tych warsztatów jest dostarczenie wyrobów betonowych, w własnym zarządzie wyrabianych i bez zysku do budowy i konserwacyi dróg publicznych nierządowych w kraju. W interesie zaś dobrej i oszczędnej konserwacyi leży, aby także mostki na rowach, łączące drogi z sąsiednimi gruntami, były betonowe a nie psujące się ciągle i tamujące prawidłowy odpływ wód mostki drewniane, sprzedaż zatem osobom prywatnym rur betonowych bez zysku w tym celu jest rzeczą wskazaną.

Odnośną rezolucyę przedkładamy pod III.

Komisya drogowa także podnieść musi, że przepisy o policyi drogowej są przestarzałe, niezgodne po części z obowiązującymi ustawami i zreformowane być powinny — stawia zatem pod d) odnośną rezolucyę.

W końcu Komisya uznaje za wskazane, aby Wydział krajowy wpływał na Wydziały powiatowe w kierunku wykończenia budowy traktów ważnych pod względem ekonomicznym, mających większe jak lokalne znaczenie, przecinających dwa lub więcej powiatów, normalnie zbudowanych i utrzymywanych, a na krótkiej przestrzeni

przerwanych drogą prawie nie do przebycia — i ma Komisya przekonanie, że Wysoki Sejm mając na oku ogólny interes kraju, nie odmówi na ten cel wydatnej nadzwyczajnej subwencji.

Na podstawie powyższego sprawozdania, Komisya drogowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sprawozdanie Wydziału krajowego z czynności Departamentu IV. w sprawach drogowych za czas od 1. listopada 1900 do 31. października 1902 Sejm przyjmuje do wiadomości.

II. Sejm wzywa Wydział krajowy:

a) aby dążył do uzyskania od c. k. Rządu uznania za państwowe tych dróg, które mają donosne znaczenie pod względem wojskowym i ekonomicznym;

b) aby po wypracowaniu projektu sieci dróg ważnych pod względem ekonomicznym i po przeprowadzonych rokowaniach z c. k. Rządem i stronami interesowanemi, a w końcu projektów wstępnych i kosztorysów — przedłożył Sejmowi projekt ustawy dotyczącej budowy dróg konkurencyjnych, na wzór ustawy krajowej z dnia 22. sierpnia 1897 Dz. ust. kr. Nr. 31 obowiązującej w Tyrolu i ustawy z dnia 29. października 1890 Dz. ust. kr. Nr. 9 obowiązującej w Przedarulanii;

c) aby powiększył ilość krajowych warstatów wyrobów betonowych, a także poczynił u c. k. Rządu odpowiednie kroki, celem wyjednania obniżenia taryfy od materiałów i wyrobów betonowych na wszystkich szlakach kolejowych;

d) aby wypracował i przedłożył Sejmowi projekt ustawy o policyi drogowej.

III. Wzywa się c. k. Rząd, aby warstaty wyrobów betonowych, przez Wydział krajowy lub Wydziały powiatowe założone, celem dostarczania obiektów potrzebnych do budowy i konserwacji dróg publicznych nie opodatkowywał i nie uznawał ich za zakłady przemysłowe.

Zastępca przewodniczącego i sprawozdawca:

Mieczysław Urbański.

